Kopja Informali ta' Sentenza

MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF JOSEPH AZZOPARDI

Seduta ta' l-14 ta' Gunju, 2006

Citazzjoni Numru. 1800/2000/1

Taha Kuymizakis bhala mandatarju specjali, f'isem u fl-interess tal-assenti Hamdi Abdul Al-Tulti.

-vs-

Busietta Gardens Madliena Limited u b'digriet tal-21 ta' Novembru, 2005, l-atti gew trasfuzi.

Il-Qorti;

Rat l-att tac-citazzjoni pprezentata fl-4 ta' Settembru, 2000 li permezz taghha l-attur ipremetta:

Illi b'kuntratt ippubblikat fil-25 ta' April 1994 fl-atti tan-Nutar

Dottor Carmel Gafa' (Dokument A), l-attur nomine xtara u akkwista minghand is-socjeta' konvenuta, l-appartament numru hames mija u tnejn (502) li jinsab f'Villa Baguette, Busietta Gardens, tal-Gbejjel, Madliena, limiti tal-Garghur, liema proprjeta' giet akkwistata taht dawk il-pattijiet u kundizzjonijiet elenkati fl-istess att, fosthom illi l-appartament in vendita' kien soggett ghas-subcens annwu u perpetwu ta' hamsin lira Maltin (Lm50) fis-sena;

Illi permezz ta' sentenza moghtija minn din l-Onorabbli Qorti fl-14 ta' Lulju 2000 fil-kawza fl-ismijiet "*Busietta Gardens Madliena Limited vs. l-Avukat Dottor Anna Evellina Barbara u Prokuratrici Legali Nicholette Aquilina Kuraturi Deputati ghan-nom u in rappresentanza ta' l-assenti Hamdi Abdul Al-Tulti*" (Citazzjoni Nru. 157/00 RCP), dina l-Onorabbli Qorti, filwaqt illi cahdet l-eccezzjonijiet tal-kuraturi deputati in kwantu li l-istess jikkontrastaw mat-talbiet attrici f'dik l-istanza, laqghet it-talbiet attrici, b'dan illi (1) iddikjarat li l-konvenut assenti (attur f'din l-istanza) kien moruz fil-pagament tas-subcens dovut u inadempjenti tal-obbligazzjonijiet kontrattwali (2) iddikjarat xolta l-koncessjoni sub-enfitewtika tal-appartament numru 502, Villa Baguette, Busietta Gardens, tal-Gbejjel, Madliena, limiti tal-Gharghur, u ordnat illi l-istess fond jintradd lura lis-socjeta' attrici (konvenuta f'din il-procedura), u (3) ikkundannat lill-kuraturi deputati ghall-assenti u lill-istess assenti sabiex fi zmien qasir u perentorju ta' erbghin gurnata mid-data tal-istess sentenza jizgombraw mill-imsemmi fond; bl-ispejjez inkluzi dawk tal-ittra ufficjali tat-3 ta' Gunju 1999;

Illi l-attur nomine sar jaf bl-ezistenza ta' dawn il-proceduri u bis-sentenza hawn fuq citata biss b'konsegwenza ta' ittra ufficjali illi ntbaghtet mis-socejta' konvenuta lil Joseph u Mary konjugi Cauchi fil-25 ta' Awissu 2000 (dokument B), fejn l-istess konjugi Cauchi gew interpellati jivvakaw mill-appartament de quo bis-sahha tas-sentenza hawn fuq indikata;

Illi ghalhekk l-attur nomine sar jaf bl-ezistenza ta’ dawn il-proceduri u bis-sentenza tal-14 ta’ Lulju 2000, fi zmien wara li kien skada t-terminu legali sabiex jigi intavolat appell mill-istess sentenza illi konsegwentement giet reza res judicata;

Illi l-attur nomine ihoss ruhu aggravat mis-sentenza tal-14 ta’ Lulju 2000 moghtija fl-eghluq tal-kawza hawn fuq citata, u ghandu interess illi jitlob illi l-istess kawza tigi ritrattata, wara li qabel xejn tigi mhassra s-sentenza shiha tal-14 ta’ Lulju 2000, billi l-istess sentenza ittiehdet bil-qerq tas-socjeta’ konvenuta u fuq provi foloz li gew imressqa mill-istess socjeta’ konvenuta fil-kors tal-proceduri illi wasslu ghal dik is-sentenza;

Illi l-fatti illi minnhom tirrizulta kull wahda mir-ragunijiet illi ghab-bazi taghhom qieghdha tintalab din ir-ritrattazzjoni, huma s-segwenti – is-socjeta’ konvenuta dejjem kienet taf, sa minn qabel il-proceduri hawn fuq citati, illi fl-assenza ta’ Hamdi Abdul Al Tulti minn dawn il-Gzejjer, huwa dejjem halla lil xi hadd sabiex jehodlu hsieb l-appartament, originarjament fil-persuna ta’ Joseph Cauchi (residenti wkoll fl-istess blokk u kellu cavetta u kien jidhol regolarment fl-appartament de quo) u aktar tard fil-persuna ta’ Taha Kuymizakis bis-sahha ta’ prokura mahruga fil-25 ta’ Mejju 2000 (dokument C).

Illi s-socjeta’ konvenuta kienet taf illi Joseph Cauchi kien jidhol regolarment u jiehu hsieb tal-proprjeta’ in kwistjoni, proprjeta’ tal-attur nomine, tant illi wara l-hrug tal-mandat ta’ Inibizzjoni numru 1988/00, mahrug fuq l-istanza tas-socjeta’ konvenuta fil-mori tal-proceduri hawn fuq citati bic-citazzjoni numru 157/00RCP, l-istess socjeta’ konvenuta ghamlet katnazz fuq il-bieb ta’ barra tal-istess appartament sabiex timpedixxi lill-istess Joseph Cauchi milli jidhol fl-appartament de quo;

Illi s-socjeta’ konvenuta kienet taf ukoll illi, fil-mori tal-kawza, Taha Kuymizakis kien gie mahtur bhala mandatarju specjali tal-assenti Hamdi Abdul Al Tuli, sabiex jehodlu hsieb ta’ kull haga

li tikkoncerna l-appartament de quo. Effettivament, b'*fax* mibghuta fil-25 ta' Mejju 2000, l-istess Taha Kuymizakis intalab mis-socjeta' konvenuta sabiex ihallas l-ammonti kollha indikati fl-istess ittra (dokument D) u b'ittra responsiva tal-4 ta' Lulju 2000 l-attur nomine kien, tramite l-konsulent legali tieghu, l-Avukat Dottor Norval Desira, offra l-hlas tac-cens gravanti fuq dan lappartament ghal perjodu bejn il-25 ta' April 1994 u l-24 ta' April 2001 (dokument E);

Illi minkejja dan kollu, l-identita' ta' ebda wiehed mill-persuni hawn indikati ma ngiebet mis-socjeta' konvenuta a konjizzjoni ta' dina l-Onorabbli Qorti, la fil-kors tal-proceduri intavolati minnha ghan-nomina ta' kuraturi deputati sabiex jirrapprezentaw l-interessi tal-assenti Hamdi Abdul Al-Tulti fl-atti tal-ittra ufficjali tat-3 ta' Gunju 1999 u kif ukoll fl-atti tal-kawza numru 157/00RCP – b'mod illi l-attur nomine qatt ma seta' jigi avzat bl-ezistenza ta' dawn il-proceduri u kwindi lanqas jipprevalixxi ruhu mid-dispozizzjonijiet tal-artikolu 1519 tal-Kodici Civili illi jitlob zmien moderat ghall-hlas ta' dawn l-arretrati illi, l-uniku raguni ghalfejn ma kienux thallsu kienet l-assenza twila tar-rikorrent nomine minn dawn il-Gzejjer. Per di piu', l-istess socjeta' konvenuta lanqas ma nfurmat lill-istess Onorabbli Qorti illi l-istess Hamdi Abdul Al-Tulti kien, tramite l-Avukat Dottor Norval Desira, offra l-hlas tac-cens permezz ta' cekk anness mal-ittra tal-istess Avukat tal-4 ta' Lulju 2000 (dokument F);

Illi, barra minn dan, is-socjeta' konvenuta kienet taf ukoll illi hija setghet tikkomunika mal-attur nomine tramite il-Jamaharija Libjana, bhal ma kienet ghamlet fil-passat (dokument G) izda hija qatt ma ghamlet dan qabel l-istituzzjoni tal-proceduri hawn fuq citati;

Illi minflok, meta s-socjeta' konvenuta pprezentat ir-rikors taghha tat-3 ta' Gunju 1999, sabiex jigu nominati kuraturi

deputati sabiex jirrapprezentaw l-interessi tal-assenti Hamdi

Abdul Al-Tulti fl-atti tal-ittra ufficjali pprezentata fl-istess gurnata u fl-atti kollha l-ohra konnessi u sussegwenti, l-istess socjeta’ konvenuta indikat lill-Avukat Dottor Yana Micallef Stafrace bhala l-persuna illi ghandha tigi notifikata bil-bandi ghall-fini tal-artikolu 931 tal-Kodici ta’ Organizzazzjoni u Procedura Civili; f’cirkostanzi meta l-istess socjeta’ konvenuta kienet taf illi din l-Avukat la kienet qariba, la habiba u lanqas kienet taf lill-assenti Hamdi Abdul Al Tulti;

Illi, barra minn hekk, meta giet mitluba mill-kuraturi mahtura permezz ta’ ittra tas-6 ta’ Lulju 1999 (dokument H), sabiex tinghata informazzjoni dwar l-assenti, is-socjeta’ konvenuta sostniet illi ma kellha ebda informazzjoni dwar l-assenti Hamdi Abdul Al-Tulti (dokument I);

Illi, in oltre, ir-rapprezentant tas-socjeta’ konvenuta, Adrian Busietta, waqt is-seduta tal-20 ta’ Gunju 2000 fil-kors tal-kawza 157/00RCP, ipprezenta nota tal-flus tal-arretrati tac-cens illi s-socjeta’ konvenuta kienet qieghdha tippretendi minghand l-assenti Hamdi Abdul Al-Tulti, f’liema nota hemm indikati snin (1992 u 1993) illi fihom l-istess assenti qatt ma kien proprjetarju tal-appartament de quo u kwindi lanqas responsabbli ghall-hlas tac-cens relattiv, oltre illi fl-istess xhieda l-istess rapprezentant tas-socjeta’ konvenut stqarr, meta kien jaf xort’ohra, illi ma kienx jaf fejn qieghed Hamdi Abdul Al-Tulti u li l-post kien mitluq minghajr ma jintuza;

Illi ghar-ragunijiet hawn fuq indikati, l-attur nomine ghandu kull interess illi l-kawza fl-ismijiet “*Busietta Gardens Madliena Limited vs. l-Avukat Dottor Anna Evellina Barbara u Prokuratrici Legali Nicholette Aquilina Kuraturi Deputati ghan-nom u in rappresentanza ta’ l-assenti Hamdi Abdul Al-Tulti”* (Citazzjoni Nru. 157/00 RCP), tigi

ritrattata, wara li qabel xejn tigi mhassra s-sentenza tal-14 ta’ Lulju 2000, ai termini tal-artikolu 811 (a) u (j) tal-Kodici ta’ Organizzazzjoni u Procedura Civili, billi l-istess sentenza ittiehdet bil-qerq tas-

socjeta’ konvenuta bi hsara tal-attur nomine u fuq provi foloz li gew imressqa mill-istess socjeta’ konvenuta fil-kors tal-proceduri illi wasslu ghal dik is-sentenza;

U illi, kontestwalment ma’ din ic-citazzjoni, l-attur nomineipprezenta l-proceduri opportuni quddiem dina l-istess Onorabbli Qorti ghas-sospensjoni u twaqqif tal-ezeuzzjoni tas-sentenza tal-14 ta’ Lulju 2000 hawn fuq citata, u intavola wkoll wkoll rikors ghall-hrug ta’ mandat ta’ inibizzjoni kontra s-socjeta’ konvenuta, sabiex jigu kkawtelati d-drittijiet tal-attur nomine u s-socjeta’ konvenuta tigi inibita milli tbiegh, tittrasferixxi jew tiddisponi taht kull titolu kemm oneruz jew gratuwitu, reali jew personali minn, jew b’xi mod iehor tikkawza ossija tippermetti l-iskrizzjoni ta’ ipoteka jew privilegg fuq l-appartament hawn fuq deskritt;

Illi ghalhekk jezistu ragunijiet validi u sufficjenti sabiex tigi anullata s-sentenza tal-14 ta’ Lulju 2000 sabiex jigi kkonfermat t-titolu legali ta’ Hamdi Abdul Al Tulti.

Ghalhekk titlob lil din l-Onorabbli Qorti ghaliex m’ghandhiex;

1. tiddikjara illi hemm ragunijiet validi fil-ligi sabiex issir ir-ritrattazzjoni tal-kawza fl-ismijiet “*Busietta Gardens Madliena Limited vs. l-Avukat Dottor Anna Evellina Barbara u Prokuratrici Legali Nicholette Aquilina Kuraturi Deputati ghan-nom u in rappresentanza ta’ l-assenti Hamdi Abdul Al-Tulti*” (Citazzjoni Nru. 157/00 RCP), a tenur tal-artikolu 811 (a) u (j) tal-Kodici ta’ Organizzazzjoni u Procedura Civili;

2. thassar konsegwentement is-sentenza moghtija mill-Onorabbli Prim’Awla tal-Qorti Civili fl-14 ta’ Lulju 2000 fil-kawza fl-ismijiet hawn fuq premessi; u

3. tordna r-ritrattazzjoni tal-istess kawza hawn fuq citata a

bazi tal-imsemmija artikoli 811 (a) u/jew (j) tal-Kap 12 u tipprocedi ghas-smiegh tal-istess kawza mill-gdid fuq il-meritu.

Bl-ispejjez kontra s-socjeta’ konvenuta illi tibqa’ minn issa ngunta ghas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni ta’ l-attur mahlufa u l-lista tax-xhieda.

Rat in-nota tal-eccezzjonijiet tas-socjeta’ konvenuta pprezentata fid-29 ta’ Settembru, 2000 li permezz taghha eccepiet;

1. Illi preliminarjament Taha Kuymizakis irid jaghti prova li inghata prokura minghand l-assenti sabiex jipprezenta dawn il-proceduri u jkun parti fihom ghan-nom ta’ l-assenti Hamdi Abdul El Tulti.

2. Illi minghajr pregudizzju ghall-premess, l-azzjoni ntavolata mill-attur nomine m’hijiex ammissibbli.

3. Illi minghajr pregudizzju ghall-premess, l-eccipjenti ma tistax tikkommetti qerq peress li hija entita morali.

4. Illi minghajr pregudizzju ghall-premess, fil-meritu t-talbiet attrici huma nfondati fil-fatt u fid-dritt u dan peress li kif ser jirrizulta mill-provi s-sentenza ma ttiehditx bil-qerq u ma tressqu ebda provi foloz. Jinghad ukoll li fil-proceduri gudizzjarji fl-ismijiet BUSIETTA GARDENS MADLIENA LIMITED vs L-AVUKAT DR. ANNA EVELLINA BARBARA ET (Citaz. Nru: 157/00RCP), l-

assenti kien regolarment rapprezsentat minn kuraturi li ghandhom id-dmirijiet stipulati fl-Artikolu 936 tal-Kodici ta' Organizazzjoni u Procedura Civili (Kap. 12).

Bl-ispejjez kontra l-attur nomine li huwa minn issa ngunt in subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni tas-socjeta' konvenuta mahlufa minn Adrian Busietta, passaport numru 547986 u l-lista tax-xhieda.

Rat il-verbal tas-seduta tal-20 ta' Frar, 2006 li permezz tieghu l-kawza thalliet ghas-sentenza.

Illi l-attur qed jitlob li jsir is-smiegh mill-gdid tal-kawza imsemmija a bazi tas-sub-incizi (a) u (j) tal-Artikolu 811 tal-Kapitolu 12. Dawn is-sub-incizi jaghtu dan id-dritt *jekk is-sentenza tkun ittiehdet b'qerq ta' wahda mill-partijiet ghad-dannu tal-ohra* u *jekk is-sentenza tkun deciza fuq provi li b'sentenza wara jigu dikjarati foloz jew li jkun gew dikjarati li huma foloz b'sentenza moghtija qabel izda l-parti telliefa ma kinitx taf b'dan il-fatt.*

Il-fatti li taw lok ghall-kawza huma ampjament spjegati fic-citazzjoni; in ri-assunt pero' s-socjeta' konvenuta fethet kawza kontra l-attur ghax-xoljiment tal-enfitewsi. Minhabba li kien jghix barra minn Malta ghamlitha kontra kuraturi deputati wara li nnotifikaw lill-Avukat Dottor Yana Micallef Stafrace bil-bandu, *nonostante* li l-istess difensur tas-socjeta' konvenuta fix-xhieda tieghu ammetta li kien jaf li hija ma kellha ebda konnessjoni ma' l-attur izda ghamel dan semplicement a tenur tal-Kodici tal-Procedura (Artikolu 931) biex ikunu jistghu jinhatru kuraturi deputati. L-istess Dottor Micallef Stafrace ikkonfermat li ma kellha ebda konnesjoni mal-konvenut. Il-Qorti thoss li dan l-atteggjament huwa deplorevoli u ghandu jinqata'. Huwa minnu li xi drabi min jiftah kawza ikollu diffikolta li jsib xi membru tal-familja jew habib tal-konvenut biex jinnotifikah bil-bandu izda fil-kaz in ezami billi l-konvenut kien ta'

nazzjonalita' Libjana seta' gie notifikat l-ambaxxatur Libjan.

Wara li xehdet Dr. Micallef Stafrace xehdet Dr. Anna Barbara li kienet inhatret kuratur fil-proceduri msemmija u spjegat it-tentattivi li ghamlet biex taghmel kuntatt mal-konvenut (attur

f'din il-kawza). Marret anke l-ambaxxata Libjana biex tindaga izda ma rnexxilhiex taghmel kuntatt; kif imbaghad saret taf li Dr. Desira kien qed jagixxi ghalih ikkuntattjatu mill-ewwel, izda dan meta l-kawza kienet gia' giet deciza. Hawn ta' min ifahhar lill Dr. Barbara ghall-mod kif adempjiet l-obbligi taghha ta' kuratur deputat.

Kif gia' intqal Dr. Frank Cassar, li huwa l-avukat tas-socjeta' konvenuta, qal li; "*Ma kien hemm ebda raguni ghaliex hrigt in-notifika f'idejn Dr. Micallef Stafrace, nghid li din hija prassi li tigi segwita li jintghazel Avukat partikolari li lilu ssir in-notifika.*" Il-klijent tieghu qallu illi ma kien jaf b'hadd li seta' jirrapresenta lill-konvenut u li ma kienx jaf fejn jinsab. Kien biss wara l-kawza li sar jaf li c-cwievet tal-fond in kwistjoni kienu f'idejn certu Joseph Cauchi u kitiblu biex jaghtihomlu minhabba li kien ottjena s-sentenza.

Xehed imbaghad Dr. Desira li qal li l-attur avvicinah flimkien mal-mandatarju tieghu Kuymizakis f'Mejju 2000 u qallu li kellu xi problemi mad-direttur tas-socjeta' konvenuta Adrian Busietta. Dakinhar halla prokura fuq l-istess Kuymizakis. Qal lill klijent li ahjar ihallas ic-cens *nonostante* l-problemi li kellu ma' l-istess Busietta u fil-fatt wara ghaddielu l-flus u l-Avukat stess baghat cekk fl-4 ta' Lulju, 2000 (Dok ND1). Dwar dan ma rcieva xejn, izda fil-21 ta' Awwissu Kuymizakis informah li Cauchi qallu li rcieva ittra minghand Dr. Cassar biex jivvaka l-fond. Kitiblu lura biex jitolbu spjegazzjoni u allura Dr. Cassar informah bis-sentenza li kienet ghadha kif inghatat xahar

qabel. Dwar ic-cekk il-konvenuti qed jghidu li ma rcevewh qatt.

Joseph Cauchi xehed a fol 116 tal-process f'Mejju 2002 u qal li kien jaf lill-attur sa mil-1994 pero' kien ilu ma jarah xi tlett snin. Kien joqghod hdejh f'Busietta Gardens. Billi l-attur ma kienx jghix Malta kien tah permess juza l-fond tieghu biex ipoggi xi affarijiet u skond hu kien diehel u hiereg minnu. Jghid li d-diretturi tas-socjeta' konvenuta ma setghux ma kinux jafu

b'dan, specjalment Mrs. Caruana, xi *managers* tal-kumpless bhal Dr. Pace u Vincent Busuttil. Kien jaf ukoll Pierre Faure' li kien jahdem maghhom. Mas-Sur Busietta pero' ma tkellem qatt fuq dan. Jghid li Mrs. Caruana kienet anke marret tkeccih mill-fond izda kien jghidilha li kien hemm bil-permess tas-sid. Meta rega' xehed fl-24 ta' Ottubru, 2002 qal li ghalkemm kien inkariga lill Dr Louis Bianchi biex jikteb lill-konvenuti biex ma jibqghux idejjquh b'dan il-mod, ma kellux f'idejh kopja tal-ittra u ghalkemm kellu c-cwievet tal-fond, ma kellux dawk tal-kaxxa tal-ittri.

F'din is-seduta xehed ukoll Pierre Faure' li kien impjegat bhala *sales manager* mal-konvenuti. Kien jiehu hsieb il-bejgh tal-proprjeta' izda ma kienx ikun hu li jirrapresenta lill-kumpanija. A fol 143 qal li lil Cauchi kien jafu bhala wiehed mis-sidien tal-appartamenti u kien jaf li kellu access ghall fond ta' l-attur. Kien jaf anke lil Kuymizakis li darba mar ikellmu dwar il-fond ta' l-attur u qallu illi kien jirrapresentah.

Fit-23 ta' Jannar, 2004 xehed l-attur nomine. Kien involut f'diskussjonijiet bejn l-attur Cauchi dwar bejgh tal-fond lil dan ta' l-ahhar u kien hemm li sar jaf bil-problemi. Wara l-attur hallih prokuratur tieghu.

Is-socjeta' konvenuta ppresentat affidavit ta' Adrian Busietta u Maria Caruana, diretturi ta' l-istess socjeta'. Adrian Busietta qal li ma kellu ebda ideja fejn kien l-attur u

anke staqsa lill-Ambaxxatur Libjan dwar izda dan qallu li ma kien jaf lil hadd b'dan l-isem. Xi xahar qabel inghatat is-sentenza gie mgharraf minn Faure' li kien kellmu l-attur nomine li qallu li kien jahdem l-ambaxxata u li kien prokuratur tal-attur izda meta indaga dwaru mal-ambaxxatur sab li dan ma kienx jahdem hemm u ma regax sema' minghandu. Minghand l-attur pero' baqa' ma sema xejn. F'affidavit iehor qal li jaf li Cauchi u l-attur kienu miksurin minhabba li ta' l-ewwel wahhal *air conditioners* fl-arja ta' l-attur. Maria Caruana qalet li lill-attur nomine ma tafux

u Cauchi qatt ma qalilha li kien qed jiehu hsieb l-interessi ta' l-attur. Ikkonfermat il-kumplament ta' dak li qal Busietta.

Gie ezamint mill-gdid Pierre Faure' fil-21 ta' Novembru, 2005 u kkonferma li l-attur qatt ma qalilhom li kellu lil xi hadd jiehu hsieb l-interessi tieghu. Fl-ahhar seduta tal-20 ta' Frar, 2006 gew kontro-ezaminati Busietta u Caruana. Ta' l-ewwel qal li Faure' qatt ma qallu li kien kellmu Kuymizakis izda mbaghad ftakar li kellmu u qallu li kien ser jiehu parir legali. Qal li pero' ma kienx tahom xi prova li kien qed jitkellem ghall-attur. Skond hu ma haduhx bis-serjeta'. Ikkonferma li ndaga kemm dwar l-attur u kemm dwar Kuymizakis izda ma akkwistax informazzjoni dwarhom. Insista li l-ittri li gew esebiti a fol 24 u 25 ma rcevihomx u ma gewx mghoddijja lilu.

Maria Caruana qalet fil-kontro-ezami li lill-attur nomine qatt ma ratu qabel ricentement. Ikkonfermat li kienet ma' Busietta meta dan mar ikellem lill-ambaxxatur biex jipprova jikseb informazzjoni dwar l-attur u Kuymizakis.

L-ewwel eccezjoni tal-konvenuti hija sorvolata ghaliex giet esebita l-prokura li tawtorizza lill-attur nomine jagixxi ghan-nom tal-mandant tieghu (fol 19).

Fir-rigward tat-tieni eccezjoni l-konvenuti ghandhom ragun li l-azzjoni ma hijiex proponibbli a tenur tas-sub-inciz (j) tal-Artikolu 811 billi ma tesisti ebda sentenza li ddikjarat xi prova prodotta fil-kawza in kwistjoni bhala falza. (Cardona vs Scicluna – Prim'Awla - 5 ta' Ottubru, 1994).

Kwantu ghall-eccezzjoni li socjeta' ma tistax tkun responsabbli ghall-frodi, din hija manifestament infondata specjalment f'kawza simili fejn huwa certament possibbli ghal persuni li jagixxu f'isem is-socjeta' li jikkomettu frodi biex jotjenu sentenza favur taghhom u allura ghal dan ghandha tirrispondi s-socjeta' in kwistjoni. Dan barra dak li jghid l-Att dwar l-

interpretazzjoni (Kapitolu 249 – Artikolu 4 (d)). Ghalhekk din l-eccezzjoni hija nfondata.

Il-Qorti ghalhekk trid tinvestiga jekk tiskontrax qerq *ai termini* tal-Artikolu 811 (a) fuq imsemmi. Il-Qorti tal-Appell fis-sentenza taghha tal-10 ta' Jannar, 2001 fil-kawza fl-ismijiet Edgar Vella vs Joseph R Grech qalet illi;

"*Dan id-dover m'huwiex facli ghaliex il-gurisprudenza fir-rigward hija pjuttost skarsa ghal dak li jirrigwardja l-kuncett ta' 'qerq' li hija traduzzjoni fil-lingwa maltija tal-kelma 'dolo' fit-test original bit-taljan kemm fl-edizzjoni originali tal-1854 kif ukoll fl-emendi sussegwenti li saru fl-1850 u fl-1886. Fit-test fil-lingwa Ingliza ntuzat il-kelma 'deceit' u ghalhekk ukoll 'qerq' tfisser 'ingann'. Ghalhekk per ezempju b'qerq il-Qorti tal-Appell fis-sentenza tat-13 ta' Lulju 1942 fl-ismijiet* Pisani utrimque *kitbet* mhux kwalunkwe dolo jew kwalunkwe ingann ta' parti kontra l-ohra, *u ghalhekk fl-interpretazzjoni li tat din il-Qorti fil-kawza* Meilaq vs Camilleri noe *tas-17 ta' Mejju, 1989 kienet 'good law'. Logikament l-ingann isir ghad-dannu tal-parti l-ohra izda hija l-Qorti li tigi ngannata.*"

L-istess Qorti fil-kawza fl-ismijiet Carmel Borg vs Henry Thake (deciza fl-14 ta' Novembru, 1997) qalet illi;

"*Is-sub-inciz (a) tal-Artikolu 811 ma jaghtix lok ghal ritrattazzjoni fil-kaz li jkun hemm frodi. Is-smiegh mill-gdid jista' jigi akkordat biss jekk is-sentenza tkun ittiehdet b'qerq. Il-qerq jew il-frodi allura ma jridux ikunu irrizultaw jew ma jkunux iridu jkunu relatati mal-meritu liipprovoka l-vertenza u il gie trattat quddiem il-Qrati u minnhom deciz imma jridu jkunu rrizultaw jew ikunu relatati mal-proceduri decizi bis-sentenza appellata u bihom inficcjata. Is-sub-inciz jipprovdi ghal smigh mill-gdid fil-kaz fejn* <u>*is-sentenza*</u> *tkun ittiehdet b'qerq u mhux fejn il-pretensjoni tal-attur fit-talba tkun ghal kreditu li origina minn agir allegatament delittwuz jew qarrieqi*

tal-konvenut. Il-qerq allura irid ikun qerq gudizzjarju, jigifieri inerenti mal-proceduri."

Zewg sentenzi li dahlu fil-fond tal-problema kienu dawk ta' din il-Qorti diversament preseduta fil-kawza <u>Edward Cassar vs Francis Sammut</u> (12 ta' Frar, 2004) u tal-Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri) fil-kawza <u>Michael Cutajar vs Roberta Muscat</u> (12 ta' Mejju, 2003).

L-ewwel wahda qalet hekk fost affarijiet ohra;

"*Ghar-rigward it-talba ta' ritrattazzjoni bbazata fuq qerq, tajjeb illi jinghad li originarjament il-ligi kienet tippermetti ritrattazzjoni ' se vi e' stato dolo' minghajr il-htiega a' raggiri da parti f'kawza. Kien hemm il-bizgha allura illi dan il-paragrafu seta' jintuza f'kaz ukoll ta' 'dolo reale, ossia in re ipsa, e derivante dala lesion che venisse a soffrire col giudicao il soccombente nel caso di una ingiustizia' u allura dak il-paragrafu gie emendat biex jigi carat li r-ritrattazzjoni tista' tintalab biss f'kaz ta' dolo personale (Ara* <u>*Theuma Castelletti vs Chetcuti*</u> *deciza minn din il-Qorti fit-3 ta' Jannar, 1873).*

Dan ifisser li mhux kwalunkwe qerq jista' jwassal ghar-ritrattazzjoni ta' kawza izda hu mehtieg illi dan ikun

ipprattikat mill-parti l-ohra fil-kawza u s-sentenza nghatat fuq cirkostanzi li jirrizultaw minn dak il-qerq. L-Onorabbli Qorti tal-Appell fil-kawza Borg vs Thake *(supra) qalet li 'biex tithassar sentenza fuq allegazzjoni ta' qerq irid jirrizulta li dak li jkun gie impedut milli jressaq difiza ghall-allegazzjoni tal-parti l-ohra. Dan ifisser li l-qerq uzat irid ikollu effett fuq id-decizjoni b'mod li s-sentenza kienet tinghata kif inghatat li ma kienx ghall-qerq uzat.*

FIl-kawza Bugeja nomine vs Kummissarju tal-Art *deciza mill-Qorti tal-Appell fil-15 ta' Jannar, 2002 intqal li mhux kwalunkwe dolo jew ingann ta' parti kontra l-ohra jista' jaghti lok ghar-rimedju straordinarju tar-rittrattazzjoni izda meta*

minhabba raggiri jew l-attijiet frawdolenti tal-parti avversarja dan ikun gie mqieghed fl-impossibilita' ta' difiza gusta u tajba (ara ukoll VOl XXXI-1-231).

Wiehed irid izomm quddiem ghajnejh li r-rimedju ta' ritrattazzjoni hu ta' indoli straordinarja, lumeggjat dan il-karattru bl-istorja ta' dan l-istitut; bil-konsegwenza logika li r-regoli li jiggovernawh huma ta' interpretazzjoni strettissima (Vol XXVII-i-818; Vol XXVIII-i-584 u XXII-1-385). Diversament, taht il-pretesta' ritrattazzjoni il-litigant sokkombent ikun jista' jerga' jiftah il-kawza u b'hekk indirettament jinholoq tribunal tat-tielet istanza."

F'din il-kawza l-Qorti dahhlet fil-kwistjoni tan-notifika ta' konvenut assenti minn Malta izda f'dan il-kaz l-attur kien innotifika lid-difensur tal-konvenut illi pero' rrinunzja ghall-patrocinju tieghu billi ma baqax jaghmel kuntatt mieghu u naturalment m'accettax il-bandu. Il-Qorti qalet li f'kaz simili hu accettabbli li wiehed jinnotifika lill-Avukat li kellu xi konnesjoni mal-konvenut, dejjem jekk ma jkunx jaf li hemm xi qarib jew habib ai termini tal-Artikolu 931 tal-Kapitolu 12. Il-Qorti skavat zewg sentenzi antiki dwar dan il-punt u f'wahda minnhom Zammit vs Cachia Zammit (Vol IX-335 il-Qorti qalet li tali notifika tkun nulla jekk ir-

rikkorenti meta hija maghrufa l-esistenza ta' parenti vicini l-persuna in kwistjoni tinnotifika xi hadd iehor li ma jkunx kongunt; fl-ohra pero', Francica vs Mizzi l-Qorti tal-Appell irriteniet illi; "*Anche risultando che il retraente avesse avuto cognizioni dell esistenza in Malta di tali stretti parenti dovendo tale omissione cagionare tutt' al piu, la nullita' della sola notifica*." *(VlXVIII-I-7).*

Fis-sentenza l-ohra (Cutajar vs Muscat) il-Qorti tal-Appell qalet li *l-qerq allura kellu jkun tali li jipprova lir-rittattand mid-dritt li adegwatament jiddefendi ruhu fil-kawza. Kellu allura jkun tali li qabel xejn ma setax jigi vverifikat u kontrollat matul it-trattazzjoni taghha. Dan ghaliex il-verifika kellha ssir fiz-zmien*

proprju tal-process u cio'e meta jkunu qeghdin jingabru l-provi (Cutajar vs Cachia Appell - 19 ta' Mejju, 2000). L' omissione o l' insufficienza di difesa non e' per alcuno una giusta causa di ritrattazione. (Portelli vs Micallef – Qorti tal-Kummerc, 16 ta' Novembru, 1933).

Kif huwa car fil-kawza odjerna m'huwiex facli li wiehed jasal ghal decizjoni ghaliex kif gia' indikat il-Qorti, il-mod kif is-socjeta' konvenuta agixxiet fil-kawza li fethet kontra l-attur ma kienx wiehed limpidu u l-Qorti ma tistax ma ticcensurax dan l-agir. Madankollu bejn dan l-agir u l-frodi hemm, kif nghidu bil-Malti, bahar jaqsam. Wiehed iktar jirriskontra attitudni ta' *imxi u gerri* da parti tal-Avukat li kien jippatrocinaha milli haga ohra. Wiehed ma jistax jinsa l-fatt li l-attur veru kien ilu zmien twil nieqes minn Malta u d-diretturi tas-socjeta' konvenuta ma kellhomx (u ma ghandhomx sal-llum) ideja fejn qieghed. Veru ukoll li meta bdew il-kawza huwa kien ilu ma jhallashom ic-cens cirka sitt snin. Veru ukoll li lanqas f'dawn il-proceduri l-attur ma ndenja ruhu jitla' jixhed. L-uniku persuna li forsi seta' gie notifikat bil-bandu (apparti l-ambaxxatur kif gia' inghad) kien Joseph Cauchi izda wiehed ma jistax jibbjasima ghal kollox lis-socjeta' konvenuta li ma nnofikatux ghaliex apparti li kien juza l-appartament in kwistjoni, ma hemmx

xi prova konvincenti li kellu xi rabta qawwija ma' l-attur. Ghalhekk fil-fehma tal-Qorti ma hemmx bizzejjed elementi fil-provi li tressqu li s-socjeta' konvenuta jew id-diretturi taghha pprattikaw xi qerq biex ottjenew is-sentenza. Li jista' jinghad huwa li l-attur seta' jilmenta illi ma giex notifikat korrettement bic-citazzjoni izda din hija lanjanza taht is-sub-inciz (b) tal-Artikolu 811 u dan ma jfissirx bil-fors li sar xi qerq.

Hemm imbaghad punt importanti iehor. Skond l-Avukat tal-attur, dan kellmu f' Mejju 2000; stenna pero' sal-bidu ta' Lulju biex jghaddilu l-flus halli jhallas lill-konvenuti. Il-kawza giet deciza f' Lulju tal-istess sena u ghalhekk kieku l-attur ha l-isbriga li jivverifika mir-Registru tal-Qorti dak in nhar jew ghall inqas meta rcieva l-ittra minghand Faure' (fol 21) li intbaghtet fil-25 ta' Mejju 2000 (li issemmi *spejjes legali* u allura kellu jirrealizza li kienet infethet kawza specjalment meta ndika s-somma ta' elfejn u hames mitt Lira Maltin {Lm2,500}) kien ikun fil-waqt li jipprocedi halli jassumi l-atti fil-kawza u jitlob is-sospensjoni tal-prolazzjoni tas-sentenza biex ikun jista' jiddefendi ruhu kif xtaq. Kien meta gie mgharraf bis-sentenza li agixxa – sentenza li seta' ghallinqas iwaqqaf kieku ha l-passi mehtiega ghaliex kellu cirka xahar u nofs zmien biex jirrimedja. Kif qalet is-sentenza fuq imsemmija Cassar vs Sammut l-attur ma kellux jippretendi li joqghod jaghmillu x-xoghol haddiehor u f'dak l-istadju kien jinkombi fuqu li jiehu hsieb il-kawza.

Ghal dawn il-mottivi l-Qorti tilqa' l-eccezjonijiet tas-socjeta' konvenuta (hlief dawk indikati li gew michuda iktar qabel) u tichad it-talba attrici.

L-ispejjes tal-kawza jithallsu mill-attur.

Moqrija.

< Sentenza Finali >

---------------------------------TMIEM---------------------------------